

Ἑστία

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'.

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

10 Ἀπριλίου 1888

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἐν Ὀλλανδία.

Αἱ ἐν Ὀλλανδία ὑπὸ ἐπισήμων πεπαιδευμένων, ὡς τοῦ K. H. Müller καὶ ἄλλων, ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ἃ ἔρτι ἀφηγήθημεν, ἐκδηλωθεῖσαι συμπάθειαι, δὲν ἦσαν ἀπλῶς μόνον πλατωνικαί, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς εἶδομεν ὅτι προέβησαν καὶ εἰς ἐνεργείας, ὧν ἀρίστην ἐλπίζομεν τὴν ἔκβασιν, καὶ ἃς ἰκανῶς ἐνδιαφερούσας νομίζομεν, ὥστε νὰ ἐκθέσωμεν διὰ βραχείων αὐτὰς ἐνταῦθα.

Ὅκτὼ ἐκ τῶν ἐν Ἀμστελντάμφ ἐπιφανεστέρων καθηγητῶν καὶ λογίων, ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστός ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα K. Müller καὶ ὁ φιλότιμος γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος K. N. Βλάχος, τὴν πρωτοβουλίαν λαθόντες, συνεκάλεσαν εἰς συνέλευσιν πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ὀλλανδίας εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἰδίως ἐνδιαφερομένους.

Καὶ πολλοὶ μὲν συνῆλθον εἰς συνεδρίασιν τῇ 5 (17) Μαρτίου, τινὲς δέ, οἱ κωλυόμενοι, ἔγραψαν ἐκφράζοντες τὰς συμπαθείας αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθεται ἡ συνέλευσις.

Πρῶτος λαθὼν τὸν λόγον ὁ Dr. H. Müller, ἀνέπτυξε τὸ πρόγραμμα τῆς ἰδρυτέας ἐταιρείας, οὗ ἡ περιλήψις φαίνεται ὅτι εἶχε πρό τινος ἤδη πεμφθῆ εἰς τὴν ἐν Τεργέστη *Ἡμέραν* καὶ εἰς τὴν ἐνταῦθα *Πρωίαν*, καὶ δημοσιευθῆ δι' αὐτῶν.

Κατὰ τὸν ἀγορεύσαντα, ὁ πρῶτιστος σκοπὸς αὐτῆς ἀφορᾷ τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, καὶ οὐδεὶς, εἶπεν, ὑπάρχει ὁ περὶ τὴν ὠραίαν ταύτην γλῶσσαν καὶ τὴν ἀθάνατον ταύτην φιλολογίαν ἀσχολούμενος καὶ τὸν σκοπὸν τοῦτον μὴ ἐπιδοκιμάζων. Ἀλλὰ διέσχυρίσθη ὅτι ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς ἔπρεπε νὰ μεταβληθῆ ἐν Ἑuropῇ, καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, μετὰ τῶν τύπων τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς νὰ σπουδάζωνται καὶ οἱ τῆς νεωτέρας καὶ νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὰ καὶ τὰ «πλουσιώτατα προϊόντα τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας».

Προσέθηκε δὲ ὅτι συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ συντάξῃ, συνεργείᾳ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου A. Flament, λεξικὸν τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως ἐταιρείας ὡς τὴν προτεινομένην, καὶ πρὸ πάντων αὐτῆς τῆς ἰδίας Ἑλλάδος.

Ἔτερον ζήτημα, εἰ καὶ δευτερεῦον συγκριτικῶς, σπουδαιότατον ὅμως καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτό, ἐθεώρησε τὸ τῆς προφορᾶς, περὶ ἧς ἐπὶ τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἐπικρατοῦσι τρεῖς ἀλληλόμαχοι θεωρίαι, ἡ ὑποτιθεμένη τοῦ Ἐράσμου, κατ' αὐτὸν ὀνομασθεῖσα καὶ κοινῶς εἰς τῆς Ἑuropῆς τὰ διδασκαλεῖα ἐπικρατήσασα, ἡ τῶν Ἑλλήνων σήμερον, καὶ ἄλλη μέση καὶ συμβιβαστικὴν ἀξιοῦσα νὰ χαράξῃ ὁδόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ συμβιβασμὸς δὲν εἶναι ἐφικτὸς μεταξὺ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς, ὁ K. Müller προτείνει τὴν πλήρη παραδοχὴν τῆς ἡμετέρας προφορᾶς, ἧτις καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν θ' ἀπέδιδε τὸν ἀρχαῖον αὐτῆς ἀνατολικὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν Ἀνατολὴν θὰ διήνοιγεν εἰς τοὺς οὕτω σπουδάζοντας τὴν Ἑλληνικὴν.

Θέλει ὅμως τὴν ὀργανισθησομένην ἐταιρείαν διεθνή καὶ οὐχὶ μόνον Ὀλλανδικήν, διότι αἱ ἑλλείψεις περὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ πρὸ πάντων τὰ τῆς προφορᾶς ἐλαττώματα εἰσὶ σφάλματα μὴ περιοριζόμενα εἰς μόνην τὴν Ὀλλανδίαν, ἀλλ' ἐκτεινόμενα ἐφ' ἅπασαν τὴν Ἑuropῆν. Ἀνάγκη ἐπομένως ἦν ἡ μελετωμένη ἐνέργεια νὰ ἐκταθῆ πανταχοῦ ὅπου ἐκτιμᾶται καὶ σπουδάζεται ὁ Ἑλληνισμὸς. Πρὸς τοῦτο ἐπρότεινε τὴν ἴδρυσιν ἐταιρείας, ἧς ἡ δικαιοδοσία θὰ καθορίζετο ἀκριβῶς ἐντὸς συγκληθησομένης διεθνούς συνελεύσεως, ἧς ἐπιθυμεῖ καὶ εὐχεται νὰ λάβῃ ἡ πατρίς του τὴν πρωτοβουλίαν.

Διεκοίνωσε δ' ἐν τέλει ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν γνωστοτέρων ἀλλοδαπῶν Ἑλληνιστῶν εἶχον ἤδη δι' ἐπιστολῆς ἐκφράσει τὴν συμπάθειαν καὶ συναίνεσιν τῶν ὑπὲρ τοῦ προτεινομένου σχεδίου.

Μετὰ τὸν K. Müller ἠγέρθη καὶ ὠμίλησεν εὐγλωττότατα... μία κυρία, μία τῶν Μουσῶν τῶν Κάτω Χωρῶν, ἡ Κυρία Σουανσβία, λογία

διαφανής, περί τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐξαίρετον ἤδη ἐκδοῦσα σύγγραμμα, καὶ διὰ διαφόρων αὐτῆς πραγματειῶν τὰς στήλας τοῦ ἐν Λειψία Ἐσπέρου τιμήσασα καὶ γνωστὴ γενομένη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστας. Ἐκηρύχθη δὲ καὶ αὕτη, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐξυψώσασα τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ὑπὲρ τοῦ διεθνοῦς χαρακτῆρος τῆς ἐταιρείας, διότι θεωρεῖ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης μεταρρυθμιστέαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς σοφῆς κυρίας ἡ μέχρι τοῦδε διδασκομένη ψευδὴς προφορὰ ἔπρεπε πανταχοῦ νὰ ἐγκαταλειφθῆ, καί, ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ ζῆ εἰσέτι, νὰ διδάσκηται καὶ αὐτὴ ὡς πᾶσαι αἱ ζῶσαι γλώσσαι, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν συγχρόνων συγγραφέων, καὶ βαθμηδὸν προσανιούσα εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ὀμηρον.

Καὶ εἰς μὲν ἐκ τῶν συνελθόντων, ὁ Κ. Speyer, καθηγητῆς γυμνασίου ἐν Ἀμστελδάμφ, καὶ ὑφηγητῆς τῆς σανσκριτικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐγνωμοδότησε νὰ περιορισθῆ ὁ σύλλογος εἰς τὸ νὰ συστήτῃ καὶ ἐπιδιώξῃ ἐν γένει τὴν ὅσον ἔνεστι μείζονα διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἣτις κατ' αὐτὸν οὐκ ὀλίγον ἀνεπτύχθη ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις· μεταρρυθμίσεις ὅμως οὐδεμία, ὡς φρονεῖ, πρέπει νὰ προταθῆ πρὶν ἢ ἀποδειχθῆ ὅτι ἐστὶν ἀναγκαία, καὶ ὅτι κακῶς ἔχουσι τὰ μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένα.

Ἄλλὰ πάντων τῶν λοιπῶν αἱ γνώμαι ἦσαν μᾶλλον ὠρισμέναι. Καὶ ὁ μὲν Κ. Abresch, καθηγητῆς γυμνασίου ἐν Ἀμστελδάμφ, ἀπὸν τῆς συνεδριάσεως, συνηγόρησε δι' ἐπιστολῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἑλληνικῆς ὑπὲρ τὴν Λατινικὴν, ἀπαιτῶν νὰ διδάσκηται ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις ἐκείνη πολὺ ἐκτενέστερον ταύτης, προσέτι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι τῶν γυμνασίων νὰ ἐξηγῶνται πλὴν τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Δημοσθένους, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχαίων κλασικῶν συγγραφέων, πρὸς τὴν καὶ τὰ ἄριστα τῶν προϊόντων τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

Ἄλλος δὲ τῶν ἐπιστειλάντων, ὁ Γυμνασιάρχης Κ. Nassau Noorderwier, τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν αὐτοῦ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἐταιρείας ἐκφράζων, ἐπρότεινε πρὸ πάντων νὰ ὑποβληθῆ εἰς ἐμβριθῆ συζήτησιν τὸ ζήτημα τὸ περὶ προφορᾶς.

Ὁ δὲ Κ. Flament, ὑπαρχιεποφύλαξ ἐν Μαστρίχτ ἀνέπτυξεν ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς Νεοελληνικῆς ἦν ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς μελέτης τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη γλώσσα ἐν τῷ χρόνῳ διαστήματι τόσον ὀλίγον ἀλλοιωθεῖσα ὅσον ἡ Ἑλληνικὴ, ἀλλ' ὅτι τοῦτο ὀλίγον ἐστὶ γνωστὸν πλείστοις τῶν ἐν Εὐρώπῃ πεπαιδευμένων.

Τέλος ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὸ ἐν Λεῖδη Πανεπιστήμιον Κου

Van Leuwen ὅτι ἀνάγκη νὰ ὀρισθῆ ἀκριβέστερον ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τῆς ἐταιρείας, ἐνεκρίθη, κατὰ πρότασιν τοῦ Κ. Rogge, βιβλιοθηκαρίου τῆς Ἀμστελδάμης, ν' ἀνατεθῆ εἰς τοὺς ΚΚ. Müller καὶ Abresch ἡ σύνταξις πλήρους κανονισμοῦ, καὶ ἡ Ἐταιρεία νὰ ἐγκαταστή ὀριστικῶς εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίαν, μέλλουσαν νὰ συνέλθῃ τῇ 2 (14) Ἀπριλίου.

Ταῦτα εἰσὶ συμπτώματα λίαν χαρμόσυνα διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Δὲν ἠξυρῶ ὅμως ἂν ἀπατώμαι, ἀλλὰ μοι ἐπέρχεται ἡ ἰδέα ὅτι γίνεται ἴσως ὑπ' ἄλλοθεν ὡς καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὅ,τι ἦν ἡμέτερον ἱερὸν καὶ ἡμέτερον πρῶτιστον συμφέρον νὰ πράξωμεν. Καὶ ἐν γένει μὲν αἱ κλασικαὶ σπουδαὶ ἤρξαντο ἀπὸ τίνος ἤδη ὑποχωροῦσαι ἀφ' ἐνός μὲν εἰς τὴν ἡμετέραν προἰούσαν πρακτικὴν τῆς κοινωνίας τάσιν, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὴν, ὡς οὐδέποτε πρὶν, ὑπερχειλίσασαν καὶ τὸ πνεῦμα κατ' ἄλλην τάσιν καλλιεργοῦσαν ἐλαφρὰν φιλολογίαν. Οἱ σιδηρόδρομοι καὶ ὁ Ζόλας ἐκ χιλίων ἀναγνωστῶν οὐς ἄλλοτε θὰ ἐνθουσίαν τοῦ Ὀμήρου τὰ ἔπη ἀπασχολοῦσι σήμερον τοὺς ὀκτακοσίους, καὶ ἐκ τῶν ἐναπολειπομένων πολλοὶ προτιμῶσι νὰ μανθάνωσι τὴν λατινικὴν, καὶ ὡς συγγενεστέραν εἰς τὰς γλώσσας αὐτῶν, καὶ ὡς χρήσιμον εἰς τοὺς δικηγόρους καὶ ἰατροὺς, καὶ εἰσὶ καὶ τινες οἱ ἐρωτῶντες πρὸς τί ἡ ἐκμάθησις τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἡ δαπάνη τοῦ καιροῦ ἦν αὐτὴ ἀπαιτεῖ.

Ἄλλ' οὐδεὶς δύναται ν' ἀγνοήσῃ ὅτι ἡ παραμέλησις τῆς Ἑλληνικῆς, ἡ ἀδιαφορία πρὸς τ' ἀριστουργήματα ἃ αὕτη παρήγαγεν ἢ κατέστησε γνωστά, ἐστὶν αὐτὸ τοῦτο, ἡ καταδίκη τοῦ φιλελληνισμοῦ, ὅστις κυρίως ἦν προἶον καὶ ἀντανάκλασις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἃ ἐκεῖνα ἐνέπνεον. Δὲν ἀμφισβητῶ πρὸς τοὺς πατριωτικῶς ἴσως δι' ὑψηλῶς ἐκτεταμένους ὅτι ἔχομεν μεγάλας ἀρετάς, ἀξίας νὰ ἐλκύσωσιν ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν· ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔθνη ἀρετῶν δὲν στεροῦνται, δὲν καταριθμοῦσιν ὅμως Ὀμήρους καὶ Θουκυδίδας, Θεμιστοκλεῖς καὶ Φειδίαις μετὰ τῶν προπατόρων των. Κατὰ τοῦτο μοιραίως ὑπερέχομεν πάντων τῶν ἄλλων. Ἄν πᾶσα πεφωτισμένη διάνοια ἀλλαχοῦ ἀσπάζηται μετ' εὐγενοῦς ἐνδιαφέροντος τὴν ἀναβίωσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Εὐρώπῃ, δι' ἡμᾶς θίγει αὕτη συγχρόνως τὸ ὑψηλότερον ἔθνηκον συμφέρον. Οἱ θαυμασταὶ τῶν προπατόρων ἔσονται ἀναγκαιῶς καὶ προκατειλημμένως φίλοι τῶν ἀπογόνων, ἐκτὸς ἂν οἱ ἀπόγονοι ἤθελον δευχθῆ τῶν προπατόρων αὐτῶν ἐντελῶς ἀνάξιοι.

Καὶ τὸ ἕτερον δὲ ζήτημα ὁ μετὰ τῆς σπουδῆς ἐπιδιώκεται ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων τῆς Ὀλλανδίας, τοῦ Ἐγγεῶν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ

προσεχῶς, ἐν τῇ παρασκευαζομένῃ διεθνεῖ ἑταιρίᾳ θέλει συζητηθῆ ὑπὸ τῶν πεπαιδευμένων διαφόρων ἔθνων, ἔχει ἐπίσης μέγα δι' ἡμᾶς τὸ ἐνδιαφέρον, πρῶτον μὲν, διότι τότε μάλιστα θέλουσι δεόντως θαυμασθῆ καὶ ἀγαπηθῆ τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς προγονικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ὅταν ἀναγινώσκωνται εἰς τὴν ἐμμελῆ καὶ γλυκεῖαν ἀληθῆ αὐτῶν προφορᾶν· δεύτερον δέ, διότι ὅταν εἰσχυθῆ ἡ ἀναγκαία αὕτη βελτίωσις εἰς τὰ διδασκῆρια τῆς Εὐρώπης, ταχέως ἡ Ἑλλάς θέλει ἀνοιγῆ προσιτῆ εἰς πάντας τοὺς πανταχοῦ πεπαιδευμένους, καὶ ἔσται ὁ συνεχῆς σκοπὸς τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, πρὸς κοινὸν ὄφελος καὶ αὐτῆς καὶ ἐκείνων.

Ἡ δὲ προτεινομένη συμπλήρωσις τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν διὰ τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἥτις καὶ βεβαίως θέλει ἐπέλθει ὡς συνέπεια τῆς παραδοχῆς τῆς γνησίας προφορᾶς, αὕτη κυρίως καταρρίπτουσα πᾶν μεταίχμιον μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἑλλάδος, καὶ ταύτην μετὰ τῶν παντὸς ἔθνους φιλολόγων συνδέουσα, θέλει συγχρόνως δι' εὐρείας διαδόσεως ἐμψυχώσει καὶ ἐκτείνει τὴν φιλολογίαν αὐτῆς εἰς βαθμὸν ὥστε εἴ τι ὑπάρχει γενναῖον σπέρμα ἐν αὐτῇ, νὰ φέρῃ μετ' οὐ πολὺ καρποὺς ἱκανοὺς καὶ νὰ τιμῆσῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ ἐκλύσῃ ὑπὲρ αὐτῆς πολὺ μᾶλλον τοῦ πεφωτισμένου κόσμου τὴν εὐνοίαν.

Ταῦτα πάντα νομίζω ὅτι ἡμεῖς μᾶλλον ἢ πᾶς ἄλλοσθνης ἔπρεπε νὰ ἐκτιμῶμεν καὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν, καὶ θὰ ἦσαν τῆς ἀμέσου δικαιοδοσίας τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ἂν ἡ Ἑλλάς εἶχεν Ἀκαδημίαν. Οὐδὲ πρῶτον οὐδ' ὕστατον λέγω περὶ αὐτῆς, διότι, προκείμενου περὶ σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος, ἀρχὴν ἔχω νὰ πράττω ὅ,τι δύναμαι, οὐδὲν δ' ἄλλο δύναμαι, ἢ νὰ λέγω ὅ,τι φρονῶ. Ἐδέχθημεν καὶ ἐλάβομεν τὰ χρήματα ὅσα ὁ φιλόπατρις Σίνας ἐδάψιλευσε πρὸς οἰκοδομὴν αὐτῆς, καὶ προσέτι ὅσα ὤρισε πρὸς τὴν συντήρησιν αὐτῆς καὶ τὴν λειτουργίαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ αὐτά, καὶ τὰ ἐδαπανησαμεν πάντα πρὸς ἀνάγερσιν μεγάρου ἐν ὀρθομαρμαρώσει, ἐν γλυφαῖς καὶ γραφαῖς, ἐκεῖ ἱσταμένου ὡς βωθῆς, ἀλλ' ἐν ταύτῳ εὐγλώττου ὁμολογίας τῆς διανοητικῆς τῆς Ἑλλάδος ἀδυναμίας. "Ἄν μεταξὺ τῶν, κατ' ἐμέ, πολὺ ἐλάσσονος λόγου περισπασμῶν εἰς οὐς κατατριβόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατανοῶν τις τὴν καὶ διὰ τὸ ὄφελος καὶ διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Ἑλλάδος ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως Ἀκαδημίας, ὡς ἐνόησεν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ ἡ Σερβία καὶ ἡ Ῥωμανία, ἀποφασίση νὰ ἰδρύσῃ αὐτήν, καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασίν του, τὸ πρῶτιστον καὶ μᾶλλον κατεπεῖγον ἔργον αὐτῆς ἔσται ἀναμφισβητήτως αὐτὸ τοῦτο ὃ ἐπιδιώκει σήμερον ὁ Ὀλλανδικὸς σύλλογος, ἡ συνεννόησις μετὰ τῶν

ἀπανταχοῦ Ἑλληνιστῶν καὶ φίλων τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, καὶ ἐκ νέου ἐξέγερσιν τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπὸ τινος χαλαρουμένου ἐνδιαφέροντος.

Αὐτῆς ἐπίσης καθήκον ἔσται νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς διδασκῆριοις, ἧς ἡ ἐλπίς ἀρχίζει ἤδη νὰ ὑποφώσκῃ· ὁ δὲ λόγος Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ τοῦ ἄκρως ἐνδιαφέροντος τούτου θέματος ἔσται βεβαίως ὁ πάντων πειστικώτατος, καὶ θεωρηθήσεται ὡς ὁ ὑπέρτατον κεκτημένος κύρος.

Τὸ δ' ἔργον εἰς ὃ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔχει ἡ Ἀκαδημία νὰ ἐπιδοθῆ, ἔστιν ἐκεῖνο μάλιστα ὃ μετὰ φιλελληνικῆς ζήσεως προτίθενται ν' ἀναλάβωσιν οἱ ΚΚ. Müller καὶ Flament, ἡ σύνταξις Νεοελληνικοῦ λεξικοῦ, ἀποβαίνοντος δι' ἡμᾶς σήμερον ὑπὲρ ποτε ἀναγκαίου, διότι διατρέχομεν τὸν κίνδυνον, ὅτε ἤδη οἱ ξένοι Ἑλληνισταὶ στρέφουσι πρὸς τὴν σύγχρονον ἡμῶν γλώσσαν τὴν προσοχὴν των, ν' ἀνακαλύψωσιν ὅτι γλώσσαν δὲν ἔχομεν. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ μικρὸν πρὸ αὐτῆς, ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους καταστασις ἐκόλυε τὴν πολυγραφίαν, καὶ οἱ ὀλίγοι γράφοντες, σχεδὸν πάντες, ἐδόξαζον ὅτι ὁ ἀξιῶν νὰ ὑπερετήσῃ τὰς Μούσας ὤφειλε νὰ ὑποβάλληται εἰς τινὰ προπαρασκευῆν, καὶ ἂν ὄχι ἄλλο, ἐσπούδαζον ἂν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὴν γραμματικὴν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὀμιλῶ περὶ τῶν μὴ γραφόντων, διότι δὲν ἤξευρον νὰ γράψωσι, περὶ τῶν αὐτοσχεδιῶν ἀοιδῶν τῶν κλεφτικῶν ἀσμάτων, ὧν τινες ἔφερον ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν εἶχεν ἀποθάνει ἡ ποίησις ἐν Ἑλλάδι, διότι εἶχον ἔμπνευσιν, καὶ ἂν εἶχον καὶ γλώσσαν θὰ ἀπεδείκνυντο ἀληθεῖς ποιηταί.

Ἄλλὰ τῆς ἐλευθερίας ἐν τῶν προϊόντων ὑπῆρξε καὶ ἡ πολυγραφία. Πᾶς κάλαμος ἐτήθη εἰς συγγραφικόν. Καὶ καὶ μὲν παρὰ πολλοῖς ἐπετάθη ἀναπτυχθεῖσα τῆς γλώσσης ἡ ἐμβριθῆς σπουδὴ καὶ ἡ καλλιέργεια, καὶ ἀξιόλογοι πρόδοσις ἐγένοντο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλη ἐβάδιζον, ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ ἂν ἡ εὐνομία εἰσῆχθη εἰς τὴν πολιτείαν, ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν ἐξέλιπε πᾶς νόμος, μὴ ὑπάρχοντος νομοθέτου οὐ τὸ κύρος ν' ἀναγνωρίζηται. Ἡ γλώσσα οὐδέποτε ἐπαύσατο ἀμέσως μετὰ τῆς ἀρχαίας συνεχομένη, καὶ ὅτε ἐν πάσαις ταῖς ἐποχαῖς πάντες οἱ λόγοι καὶ σπουδαῖοι, οἱ παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τὴν τάξιν τῶν συγγραφέων ἀποτελοῦντες, οὐδέποτε ἐπαύσαντο παρ' ἡμῖν τὴν καθαρότητα αὐτῆς ἐπιδιώκοντες, καὶ πολλὰκις ἐπετύγχανον αὐτὴν μετὰ χάριτος καὶ εὐγλωττίας συνδέοντες. Ἄλλὰ καὶ πλεῖστοι ἀγνοοῦντες ἢ παραγνωρίζοντες, ἠρῶντο τὰ συγγραφικὰ αὐτῶν ἐφόδια ἐκ τοῦ ὄχλου, τοῦ παν-

ταχοῦ μὲν καὶ πάντοτε, ὡς ἐπόμενον, τὴν γλῶσσαν ἀμελοῦντος καὶ παραφθείροντος, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ σκότους δι' οὗ ὁ ἡμέτερος διήλθεν ἐπὶ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας.

Ἐπὶ τούτων δὲ καὶ τινες οἱ ὑπὸ τὰ ῥάκη τοῦ ὄχλου τὴν ἰδίαν πτωχείαν κρύπτοντες, καὶ οὕτω γράφοντες οὐχὶ ἐκ περινοίας, ἀλλὰ διότι ἄλλως δὲν ἤξευρον οὐδ' ἠδύναντο. Οὗτοι ἐνεσφόνουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν λέξεις ξένας καὶ διέστρεφον αὐτὴν δι' ἰδιωτισμῶν ἢ Γαλλικῶν ἢ Ἰταλικῶν, ὥστε ὁ ξένος ὁ τοιαύτην γλωσσικὴν ἐωλοκρασίαν ἀνά χειρας λαμβάνων, πᾶν ἄλλο θ' ἀποφανθῆ ἢ ὅ,τι οἱ φιλέλληνες τοῦ Ἀμστελοδάμου, καὶ μετὰ θλίψεως θὰ ἐκλάβῃ ὅτι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας συνέβη ὅ,τι καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους λαούς, ἐπὶ τῶν μακρῶν δηλαδὴ συμφορῶν των ὅτι ἀπώλεσαν τὸ εὐγενέστερον αὐτῶν ἔθνικόν γνῶρισμα, τὴν ἀπαράμιλλον γλῶσσαν τῶν προγόνων των, καὶ ἐπομένως καὶ τὴν κυριωτέραν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἀπώλεσαν σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἔθνισμόν των.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον μόνη δύναται νὰ ἀποσβῆσῃ ἢ Ἀκαδημία, καθορίζουσα τὴν ὁδὸν ἐν ἣ ἡ γλῶσσα τῶν εὐ ἠγμένων καὶ τῶν αὐτῆς ἐπιμελουμένων δύναται νὰ ὀρθοβατῆ συνεπῶς πρὸς τοὺς σταθεροὺς αὐτῆς κανόνας ἀφ' ὧν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀφροντησία μόνον τὴν ἐξετροχίασον, καὶ ἀκριβῶς διαγράφουσα τοὺς κανόνας τῆς ὀρθοεπειας. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ Ἀκαδημία πρέπει οὐδαμῶς νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ν' ἀγνοῖ αὐτὴν ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχεν. Ἐξ ἐναντίας αὐτῆς ἔργον ἔσται νὰ πράττῃ ὅ,τι σήμερον δὲν γίνεται, ἢ σπανίως ἴσως ἰδιωτικῶς ἄνευ συνεχείας, καὶ ἄνευ ἐνότητος, νὰ σπουδάξῃ δηλαδὴ τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ μετὰ προσοχῆς, πανταχοῦ ἔθθα ἡ ἑλληνικὴ ὅπως δὴποτε ἠμιλεῖται, διότι ὑπὸ πολλὰ βάρβαρα, παρεφθαρμένα, ἐκ ξένων γλωσσῶν παρεμβεβλημένα, λανθάνουσιν ἐν οὐ μικρῷ ἀριθμῷ ἐντεθαμμένα ὡς ἐξ ἀρχαίων ἀριστοτεχνημάτων λείψανα ὑπὸ νέα εἰρείπια, λέξεις καὶ ἐκφράσεις τῶν ἀρχαιοτάτων ἐποχῶν, αἵτινες θὰ ἦσαν πολῦτιμος πλουτισμὸς τῆς γλώσσης προστιθέμενος εἰς αὐτὴν. Τοιούτων ἀξιόλογα παραδείγματα ἠκούσαμεν ἐσχάτως ἐκτιθέμενα ἐκ τῆς καθομιλουμένης ἐν ταῖς βορειοανατολικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τοιαῦτα τῆς ἀρχαίας ἀγνοούμενα συντρίμματα ἀπαντῶνται πανταχοῦ εἰς τὰς κατωτάτας τοῦ λαοῦ στιβάδας, καὶ ἐκτὸς τῶν κυρίως Ἑλληνικῶν χωρῶν ἔτι, καὶ εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν Κορσικὴν, καὶ τῆς Ἀκαδημίας ἐν τῶν πρωτίστων προβλημάτων ἔσται νὰ περισυνάξῃ καὶ σώσῃ πάντας τούτους τοὺς παρερριμμένους θησαυροὺς καὶ πλουτίσῃ δι' αὐτῶν τὸ ἔθνικόν λεξικόν, ὃ ὑπ' αὐτῆς

πρέπει νὰ καταρτισθῆ πρὶν ἢ γίνῃ ἀντικείμενον σπουδῆς ξένων Ἑλληνιστῶν.

Καὶ περὶ τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας ὅταν ἀκούωμεν τόσον εὐμενῶς ἐκφραζομένους τῆς Ἑλλάδος τοὺς φίλους, πρέπει ἐπίσης νὰ εὐχόμεθα νὰ ὑφίσταται τι παρ' ἡμῖν ἀνώτατον κατὰ στήμα ποδηγετοῦν τὰς μόλις ἀναβιούσας παρ' ἡμῖν Μούσας, διδάσκον αὐτὰς διὰ κρίσεων σπουδαίων καὶ ἀμερολήπτων, καὶ πλύνον, ὡς ἔλεγέ ποτε ὁ Βολταῖρος, εἴ τι ἀκάθαρτον ὑπάρχει μεταξύ τῶν χιτῶνων ἡμῶν πρὶν τοὺς ἐκθέτωμεν εἰς τὴν ὄψιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἡμῶν αὐτῶν· εἰς δὲ τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἀναλαβόντας τὸν καταρτισμὸν τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἐταιρίας ὀφείλομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην, καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου αὐτῶν «διότι μεριμνῶσι περὶ ἀνωτάτου ἡμῶν συμφέροντος πολὺ περισσότερον παρ' ἡμεῖς».

A. P. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Η ΚΛΑΠΕΙΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Διήγημα.

Κατὰ τὸ ἔτος 18... διέτριβον ἐν Παρισίοις. Μετὰ κατηφῆ καὶ θυελλώδη φθινοπωρινὴν ἐσπέραν, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ φίλου μου Δυπὲν εἰς τὴν μικρὰν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ἢ σπουδαστήριον σύνουος καὶ ἐκάπνιζα διὰ τῆς ἐκ σπηίου πίπας μου, ὅτε ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἠνοιχθῆ καὶ εἰσῆλθεν ὁ παλαιὸς ἡμῶν γνῶριμος ὁ... διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας τῶν Παρισίων.

Ἐδεξιώθημεν αὐτὸν ἐγκαρδίως, διότι ὁ ἀνὴρ εἶχε τὰς ἀρετάς του, ὅπως τὰ ἐλαττώματά του, καὶ ἀπὸ τινων ἐτῶν δὲν εἶχομεν συναντηθῆ μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεθα ἐν τῷ σκότει, ὁ Δυπὲν ἠγέρθη διὰ νὰ ἀνάψῃ φῶς, ἀλλ' ἀκούων τὸν Γ... λέγοντα ὅτι ἤλθε νὰ μᾶς συμβουλευθῆ ἢ μᾶλλον νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ φίλου μου περὶ ὑποθέσεώς τινος, ἢ ὅποια εἶχεν ἐμβάλει αὐτὸν εἰς δεινὴν ἀμνηχανίαν, ἐκάθησε χωρὶς νὰ πράξῃ τοῦτο.

— Εἶμεθα εἰς τὰς διαταγάς σας, εἶπον ἐγώ.

— Λοιπὸν ἀκούσατε. Ἐπληροφορήθη αὐτοπροσώπως καὶ παρὰ προσώπων ὑψηλῆς περιωπῆς, ὅτι ἔγγραφον μεγίστης σημασίας ὑπεξηρέθη ἐκ τῶν βασιλικῶν δωματίων. Τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποσον ἐκλεψεν αὐτό, εἶνε γνωστὸν. Τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, διότι εἶδον τὸν κλέπτην καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάμβανε τὸ ἔγγραφο. Εἶνε γνωστὸν ἐπίσης ὅτι φυλάττει ἀκόμη τὸ κλοπιμαῖον.